

TUNA'NIN KRALİÇESİ BUDAPEŞTE

Derya ÇOLAŞAN

Nihayet yine yollara düşmenin, sabahtan akşama elinde harita sokaka sokak yürümenin vakti geldi. Bu sefer yol bizi Orta Avrupa'ya götürdü. Daha önce Prag'ı görmüştüm, bu defa Budapeşte ve Viyana da eklendi. Prag'ı ise bir kere daha görmek çok güzel olacak... Uçakla Budapeşte Ferihegy Havaalanı, ordan otobüsle devam edecek yolculuktan ülkemize dönüş Prag'tan Ruzyne Havaalanından olacak. İşte ilk durak Budapeşte:

Buda, Peşte ve Obuda şehirlerinin bir araya gelmesiyle oluşan Budapeşte, Tuna Nehri'nin iki kenarı boyunca uzanıyor. Şehrin silüetini oluşturan devasa yapıları, şehri ikiye bölen Tuna ve üzerindeki değişik tarzlardaki köprüleriyle, Orta Avrupa'da Prag'ın veya Viyana'nın gölgesinde kalmış ama en az onlar kadar mağrur duran, sevilesi, cana yakın bir şehir.

Uçaktan sabahın erken saatlerinde Budapeşte'ye inince ilk gittiğimiz yer Kahramanlar Meydanı'ydı (Hősök Tere). Yarım daire şeklinde dizili sütunların altında

Türlere ve diğer ırklara karşı savaşmış Macar krallarının heykelleri ve heykellerin altında da kahramanlıklarını gösteren kabartmalar var. Ortadaki sütunda ise, yedi Macar kabilesini temsil eden heykeller ve onların üstünde de elinde kutsal Macar hacını tutan Cebrail meleğin heykeli var. Bu meydanın arka tarafı, Varosliget yani kent korusu. Bu korunun içinde, Vajdahunyad Şatosu ve kışın buz pistine dönüşen bir göl, hayvanat bahçesi, lunapark ve birkaç müze ve bir hamam bulunuyor.

Budapeşte, kaplıcalar-hamamlar şehri. Roma döneminden kalan hamamlar bulunsa da, Budapeşte'de gerçek hamam kültürü 16-17. yy'lardaki Osmanlı hakimiyeti sırasında kurulmuş. Bugün şehirde 4 tane Türk Hamamı bulunuyor (Rudas, Rac, Kiraly, Csaszar) ki her birine Osmanlı mimarisinin sanat şaheserleri gözüyle bakılıyor. Bu bölgedeki ise muhteşem bahçesi ve barok tarzı mimarisıyla Szechenyi Gyogyfürdő (Szechenyi Hamamı), kentin en sıcak doğal su kaynağının üzerinde yer

alıyor. Bu bölgeye şehir merkezinden sarı renkli metro hattıyla ulaşılabilir.

Bu meydanı arkanıza alarak dümdüz ilerleyince Andrassy Caddesi karşınıza çıkar. Bu cadde, Türk Konsoloslğu'nun da bulunduğu, şehrin önemli caddelerinden. Caddenin sonuna doğru duvarlarında büyük bestecilerin heykellerinin olduğu Opera Binası yer alıyor.

Peşte bölümünde yer alan ve şehrin neresinden bakarsanız bakın görkemli bir tablo çizen Parlamento Binası Tuna nehrinin kenarında tüm ihtişamıyla şehre göz süzüyor sanki. Ülkenin en büyük binası olma unvanını da taşıyan, mimar İmre Steindl imzalı neogotik bina, öyle büyük ki (268 m uzunluğunda) tek bir fotoğraf karesine ancak şehrin tepe noktalarındayken sığabiliyor. 1884-1902 yılları arasında yapılan binanın 691 odası varmış. Açık hava film gösterimleri haftası olduğundan bahçesinde birçok sandalye ve büyük bir film perdesi vardı.

Peşte bölümünün dikkat çeken diğer bir caddesi ise Vacı Utca, trafiğe kapalı bir alan, sağlı sollu mağazaların ve kafelerin yer aldığı uzunca bir cadde.

Erzsebet (Elizabeth) Köprüsü'nün Peşte ayağı tarafındaki cadde boyunca yürürken bir ucunda büyük bir hal binası var. Dışardan bakınca hal gibi olmayan çok güzel bir bina. İçiyse, biberlerin, etlerin vb. birçok gıdanın vitrinlerden sarkıtıldığı oldukça hareketli, keyifli, Macar halkının arasına karışıp günlük yaşantılarına girmek için güzel bir yer.

Vacı Caddesi'nde dolaşip serinlemek için bir şeyler içtikten sonra alt geçitten geçerek caddenin diğer tarafına geçince ise tatlı molası verilebilir. Çünkü caddenin bu bölümünün sonunda ünlü bir pastane var. Vörösmarty Meydanı'ndaki Gerbeaud (Jerbo) Kafe 1858'den beri hizmet veren Avrupa'nın en eski ve en büyük pastanesi imiş. İçi barok tarzı döşenmiş bu pastane, şehrin önemli buluşma noktalarından.

Düzlük bir alanda kurulu Peşte bölümünden sonra tepelik olan Buda bölümüne geçmek için Tuna üzerindeki yedisli trafiğe açık dokuz köprüden biri kullanılabilir. Biz Margit Köprüsü'nden geçip önce ortadaki

adaya uğramaya karar verdik. Margit ve Arpad Köprüleri arasında kalan yeşillikler içindeki, Macar halkının havuz kenarlarında serinlediği ve güneşlendiği, içinden otobüs de geçen Margit Adası, tekne turlarının da uğrak noktalarından. Sanki şehir içinde bir sayfiye noktası gibi. Bisikletle gezenler, sere serpe çimlere uzananlar, yürüyüş yapanlarla dolu bir ada. Macar halkı spor yapmaya düşkün. Özellikle parklarda koşu yapan birçok kişi gördük. Sanırım hem erkek hem de kadınlarının güzelliğinde spora düşkünlüklerinin katkısı vardır. Yaz sıcaklıklarının mevsim normallerinin çok üstünde olması, alışıktırlarını sıcaklıklar sebebiyle midir bilinmez, Macar kadınlarının etek-şort boyları boy denemeyecek ölçülere varırken, metrolarda tişörtlerini açık göbeklerini serinletmeye çalışan veya sokaklarda tişörsüz gezen

erkekler vb. birçok görüntüyle karşılaşmak mümkün.

Margit Köprüsü'nden devam edip Buda'ya doğru geçince başlıca dikkat çeken turistik mekânlardan Matthias Kilisesi, Kraliyet Sarayı ve Balıkçılar Burcu aynı tepe (Kale Tepesi) üstünde kurulmuş. Bu bölüm aynı zamanda UNESCO Dünya Kültür Mirasları Listesinde de yer alıyor. Matthias Kilisesi çatısı renkli seramik kaplı Macaristan'ın ikinci büyük kilisesi. 13. ve 15. yy.lar arasında yapılmış. Kanuni Sultan Süleyman burayı fethettiğinde burası bir süreliğine

camii olmuş ve kendisi de burada namaz kılmış. Bugünkü neogotik tarzı ise 1896 yılında geçirdiği büyük restorasyonda verilmiş. Şimdi de restorasyonda idi.

Kilisenin önünden aşağıya doğru yürüyünce yol direk Kraliyet Sarayı'na çıkıyor. Macar ulusal sembollerinden olan Saray, 13.yy.'dan beri savaşlara ve işgallere tanıklık etmiş. Üç kere tahrip edilmiş ve o dönemin mimari tarzıyla yeniden yapılmış. Şimdiki neoklasik tarzı İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yapılmış. Peşte'deki Parlamento Binası nasıl Peşte'nin simgesi olarak her yerden görünüyorsa, Kraliyet Sarayı da Buda'da bu görevi görüyor.

Sarayın bahçesinden Peşte manzarasına ve sadece aşıkların gözüne mavi görünen(!) Tuna'ya tekrar tekrar bakıp kiliseye doğru yürüyoruz. Balıkçılar Burcu, 1800'lerin sonunda ortaçağdan kalma bir balık pazarına yapıldığı için adı da Balıkçılar Burcu olmuş. Tuna'ya ve Peşte'ye tepeden bakan yedi burç, merdivenleri, teraslarıyla

etkileyici bir manzara oluşturuyor. Bizim yaptığımız gibi akşamüzeri gidip gün ışığında burçları görüp Peşte'ye bakıp meydanın arka tarafında bulunan Miro Kafe'ye gidilebilir. Bu kafe ilginç dekorasyonu ile hemen ilginizi çeker zaten. Eğri büğrü demirlerden renkli sandalyeleri, turuncu, lacivert duvarları ve hoş atmosferiyle yürüyüşe bir mola vermek için ideal. Akşamları canlı müzik eşliğinde yemek de yenilebilir. Örneğin, Macarların meşhur çorbası olan gulyaş içilebilir. Gulyaş için, bizim taskebabının daha sulu hali denilebilir. Pata-

tes ve siğir etiyle hazırlanan çorba, küçük bir bakracın içinde servis ediliyor. Kıvamlı ve baharatlı kırmızı suyu olan güzel bir çorba. Hava karadıktan sonra ise tekrar

burçlara dönüp teraslarından muhteşem ışıklandırılmış Peşte'ye bakınca Tuna üstündeki havai fişek gösterisini gördük. Burçlardan bakınca sağ tarafta kalan Zincir Köprü (Szécsényi Lanchid) de ışıklandırmasıyla çok güzel görünüyordu. Bu köprü, şehrin ilk köprüsü (1839-1849). Ancak İkinci Dünya Savaşı'nda yıkıldığı için 1949 yılında yeniden yapılmış. Burçlardan yeteri kadar Tuna ve Peşte manzarası seyrettiğimizi düşünüp şehre doğru inerken birden kendimizi bir festivalin ortasında bulduk. Bir platform üstünde dinleyenleri coşturan bir grup canlı müzik yaparken diğer yandan çeşitli yiyecek ve içeceklerin satıldığı stantlar kuruluydu meydana. Öğrendik ki, o hafta sonu Fransız sokak partisi varmış. Havai fişekler de onun içinmiş. Ne şans! Zaten yaz aylarında Budapeşte'nin her yerinde her zaman bir festival, konser vb. aktivitelerle zamanlanabilir. Budapeşte yaşayan bir şehir...

Yine Buda tarafındaki Gellert Tepesi ise şehrin diğer bir yükseltisi. Bu tepede, 14 m yüksekliğinde defne dalı tutan ve barışı simgeleyen bir kadın heykeli var. Bulunduğu bölgeden tüm şehri izlemek mümkün. Ama buradaki manzara daha çok yeşilliği çok az olan dümdüz Peşte'nin bina üstüne bina görüntüsünü veriyor.

Margit Köprüsü'nden geçip sağa dönünce Török Ut (Türk Caddesi) boyunca ilerleyince Mescet (Mescit) Sokağı'nda bir tepenin üzerinde yer alan Gül Baba Türbesi de ziyaret edilebilir. Osmanlı'nın Macaristan'ı fethi sonrasında Buda'ya giden Gül Baba, yaşadığı dönemde Macar halkı tarafından sevilmiş ve saygı görmüş bir Bektaşî'dir. İspartalı Gül Baba, üzerinde taşıdığı güllerden dolayı bu adla anılmıştır. Osmanlı'nın Buda Kalesi önündeki savaşlarında (1541) şehit düşen Gül Baba'nın türbesi Macarlar tarafından özenle ve saygıyla korunuyor.

Budapeşte'de ulaşım çok rahat. Deak Teristasyonunda kesişen üç farklı metro hattı var. Dördüncüsü de yapılmakta. Tramvay, trolleybüs ve otobüsler de var. 04.30 ile 23.00 arası çalışıyorlar. Ayrıca 4 hat üzerinde çalışan banliyö trenleri de mevcut.